

Reindriftens arealinteresser – statsforvalterens rolle

Katrine Erikstad
avdelingsdirektør landbruk og reindrift

Statsforvalteren i Nordland

Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje

– virker til Nordlands beste

Innhold

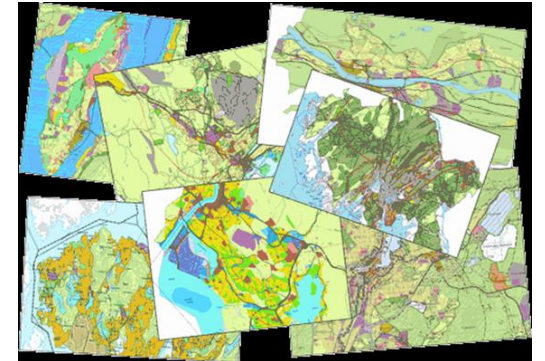
- Statsforvalterens rolle og oppdrag
- Eksempler på ulike sakstyper
  - Energilovgivningen
  - Plan- og bygningsloven
    - Reguleringsplan
    - Dispensasjon
  - Nydyrking

Statsforvalterens oppdrag - areal

- Generelt:
  - Legge regjeringens føringer til grunn
    - tidlig formidle nasjonal politikk og prioriteringer i den regionale og kommunale planleggingen
  - Veilede om riktig forståelse og praktisering av plan- og bygningsloven
  - Følge opp arbeidet med konsekvensutredninger for planer og tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn
  - Ivareta oppgaver i henhold bruk av innsigelser
  - Bidra til at nasjonale og regionale føringer har blitt lagt til grunn i hele konsesjonsprosessen ved utbygging av fornybar energi og kraftlinjer
  - Kan klage på enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven der nasjonale eller vesentlig regionale interesser blir berørt
    - Gjelder ikke reguleringsplaner

Statsforvalterens oppdrag - areal

- Reindrift
  - Videreutvikle kunnskapen om reindriftens arealbehov og styrke reindriftens medvirkning i arealprosesser, gjennom dialog med kommuner og fylkeskommuner
  - Sikre at kommuner og fylkeskommuner har informasjon om reindriftens distriktsplaner som et viktig grunnlag for kommunale og fylkeskommunale planprosesser, og gjøre veileder for reindrift og plan- og bygningsloven kjent
  - Gjennom tidlig involvering bidra til at reindriftens arealbehov blir ivaretatt i relevante overordnede utredninger og planprosesser
  - Belyse konsekvenser og ivareta reindriftens interesser i arealplansaker, saker etter naturmangfoldloven (f.eks verneplaner) og energilovgivningen og ved større tiltak og prosesser
  - Legge til rette for samordning av planlegging på tvers av kommune- og fylkesgrenser for å sikre reindriften sammenhengende bruksarealer

Ansvar og oppgaver etter plan- og bygningsloven

- Bygger på prinsippene om lokal folkevalgt styring, desentralisering av myndighet, medvirkning fra befolkningen og samarbeid med berørte fagorganer
- Kommunestyret er planmyndighet
- Kommunen har plikt til å legge til rette for medvirkning og samarbeide med interesserte private og offentlige aktører
- **Statlige fagmyndigheter** og fylkeskommunen har rett og plikt til å bidra i planarbeidet § 3-2
- Avklaringer med andre myndigheter skal skje så tidlig som mulig i planprosessene

Planverktøyene i plan- og bygningsloven

Nivå ↓	Retningslinjer - programmer	Midlertidig båndlegging	Bindende arealplaner
Nasjonalt	<ul style="list-style-type: none"> • Nasjonale forventninger • Statlige planretningslinje	<ul style="list-style-type: none"> • Statlig planbestemmelse	<ul style="list-style-type: none"> • Statlig arealplan
Regionalt	<ul style="list-style-type: none"> • Regional planstrategi • Regional planer	<ul style="list-style-type: none"> • Regional planbestemmelse	
Lokalt	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunal planstrategi • Kommuneplanens samfunnsdel		<ul style="list-style-type: none"> • Kommuneplanens arealdel • Områdereguleringsplan • Detaljreguleringsplan

– virker til Nordlands beste

Nasjonale forventinger

- Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet (pbl § 6-1).
- Skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og legges til grunn for **statlige myndigheters medvirkning** i planleggingen.

Forventninger knyttet til reindrift

- Fylkeskommunene og kommunene legger vekt på å bevare naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling.
- Planleggingen sikrer reindriften arealer samtidig som hensynet til reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser.

Reindrift

Det er viktig at naturgrunnlaget for samisk kultur og språk, næringsutvikling og samfunnsliv sikres. Reindriften er en arealavhengig næring, og mange steder en forutsetning for utvikling av samisk språk og kultur. Planleggingens oppgave vil være å avveie hensynet til reindriften mot andre samfunnsinteresser. En må se på summen av eksisterende og planlagte nye tiltak i området og konsekvensene for reindriften. Ved endringer i arealbruk, er det viktig at reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser og at man søker å komme fram til løsninger som begrenser varig reduksjon av arealer og økte forstyrrelser for reindriften. Reindriftsarealene går på tvers av kommune- og fylkesgrenser, og regionale eller interkommunale planer kan derfor være egnet for å avklare reindriften arealer.

Eksempel på saksbehandling og utfall av saker

Energiloven

Energiloven - Konsesjon til ledning

- 2022 – NVE sender på høring konsesjonssøknad fra ARVA AS
Ny 132 kV-luftledning mellom Salten og Valljord transformatorstasjoner
- Innsigelse fra statsforvalteren:
  - De samlede virkninger for reindriftsinteressene er etter vår vurdering ikke tilstrekkelig belyst (KU-forskrift § 21).
  - Omsøkte linjetrase er en flaskehals for flytting av rein til beiteområdene nord og øst for tiltakene.
  - Flyttlei kan i henhold til reindriftslovens § 22 ikke stenges.

Forslag til løsning:

- Alternative planløsninger som i mindre grad kommer i konflikt med reindriftsinteressene vurderes nærmere før konsesjon gis. Alternative forslag fra reinbeitedistriktet må inngå i denne vurderingen.
  - Konsesjonen må stille vilkår om nødvendige avbøtende tiltak. Disse må avklares i samarbeid med reinbeitedistriktet.
- Saken er ikke avsluttet, men det er gjennomført en rekke møter og befaringer for å komme frem til en løsning som bedre ivaretar reindriften sine interesser

– virker til Nordlands beste

Plan- og bygningsloven

Reguleringsplan og dispensasjon fra loven

Reguleringsplan – E6 Ulsvågskaret - Hamarøy

- 2019 – oppstartsvarsel fra Statens vegvesen
  - Formålet med planarbeidet er å legge til rette for ombygging av E6 over Ulsvågskaret. Vegstrekningen er problematisk for fremkommelighet vinterstid, særlig for tunge kjøretøy.
- Innspill fra statsforvalteren:
  - Vi anbefaler direkte kontakt med reindriftnæringa på et tidlig tidspunkt i planprosessen. Dette gir tidlig avklaring av interesser og bedre mulighet for å finne løsninger som fungerer for alle parter.
  - Flyttleier har et særlig vern etter reindriftslovens § 22. Det er viktig å være oppmerksom på at det er flyttleias funksjon som er vernet, og ikke bare et konkret begrenset areal eller terrengformasjon. Konsekvensutredningen må avdekke om planforslaget vil hindre muligheten til å flytte med rein og eventuelle nødvendige avbøtende tiltak.
  - Om prosessen synliggjør mulige konfliktpunkter med reindriftsinteressene, ber vi om at vegvesenet vurdere behovet for en befaring i forkant av at planforslaget sendes på høring. Vi mottar gjerne en invitasjon om å være med på en slik befaring.
- Gjennomføres møter des 2019 og okt 2020 med statens vegvesen

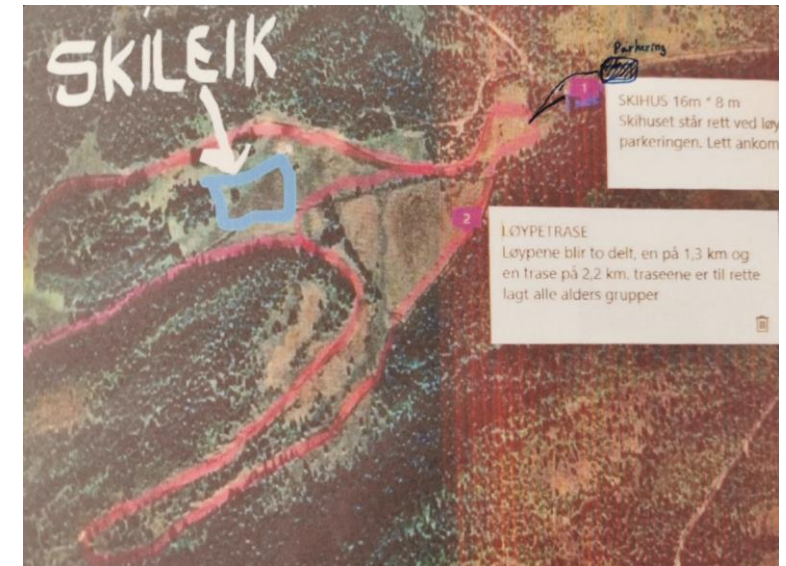
Reguleringsplan – E6 Ulsvågskaret – Hamarøy (forst.)

- Mai 2022 - Innsigelse fra statsforvalteren:
  - Statsforvalteren fremmer innsigelse fordi planen ikke i tilstrekkelig grad beskriver virkninger og nødvendige avbøtende tiltak for reindriftnas flytt- og trekklei
- September 2022 – Anmodning om trekk av innsigelse:
  - Statsforvalterens innsigelse er tatt til følge og avbøtende tiltak for reindriftna er utarbeidet etter befaring og i dialog med det berørte reinbeitedistriktet.
  - Løsningen vil kreve en omlegging av dagens flyttlei jf. reindriftnsloven § 22 og Statens vegvesen vil igangsette prosess for dette når bevilgninger til prosjektet foreligger. Omlegging av flyttlei og etablering av denne er sikret gjennom rekkefølgekrav.
- Statsforvalteren anser innsigelsen som løst:
  - Forutsatt at forslag til justerte plankart og planbestemmelser, slik de framkommer av deres brev vedtas, ansees innsigelsene som løst.

Eksempel dispensasjon

- Høring 2018 – dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for oppføring av skihus og garasje
- Uttalelse fra statsforvalteren:
  - Fylkesmannen fraråder at kommunen gir tillatelse til å etablere skihus og parkering, slik søknaden foreligger nå. Etter vår vurdering vil tiltaket vesentlig sette til side hensynet til reindriftas flytte- og oppsamlingsområder.
  - Vilkårene for å gi dispensasjon etter pbl § 19-2 er derfor ikke oppfylt. Vi ber kommunen avklare om en alternativ plassering gjør at konsekvensene for reindriftsinteressene blir tilstrekkelig redusert.

Eksempel dispensasjon (forts.)

- Kommunens vedtak:
  - Det gis dispensasjon fra kommuneplanens arealdel til bygging av skihus med garasje tilknyttet lysløype
  - Det oppfordres til at tiltakshaver søker kontakt med reinbeitedistriktet for å avklare eventuelle utfordringer og med tanke på eventuelle avbøtende tiltak.
- Klage fra statsforvalteren:
  - Det er gitt dispensasjon til oppføring av skihus i et område som er avsatt til LNF 1 område i gjeldene arealplan.
  - Det er positivt at kommunen ønsker å legge til rette for at frivillige lag og foreninger gis mulighet til å etablere fritidstilbud i kommunen. Utfordringen oppstår når slike tiltak med stor sannsynlighet vil påføre primærnæringene og i dette tilfellet reindrifta vesentlige ulemper.
  - Vi mener at vilkåret i vedtaket er uforpliktende og kan i seg selv tilsidesette reindriftas interesser i saken.

Eksempel dispensasjon (forts.)

- Nytt kommunalt vedtak:
  - Formannskap vedtok å ikke ta klagen fra Nordland fylkeskommune og Fylkesmannen i Nordland til følge.
  - Saken oversendes med dette til Fylkesmannen i Nordland for endelig avgjørelse.
- Oppnevning av settestatsforvalter (Kommunal- og moderniseringsdepartementet)
- Vedtak – Statsforvalteren i Trøndelag
  - Statsforvalteren har etter en helhetsvurdering kommet til at vilkårene for dispensasjon ikke er oppfylt. Vedtaket omgjøres derfor og dispensasjonssøknaden avslås.
  - Statsforvalterens vedtak er endelig og kan ikke påklages videre i forvaltningen.

Nydyrking – egen forskrift

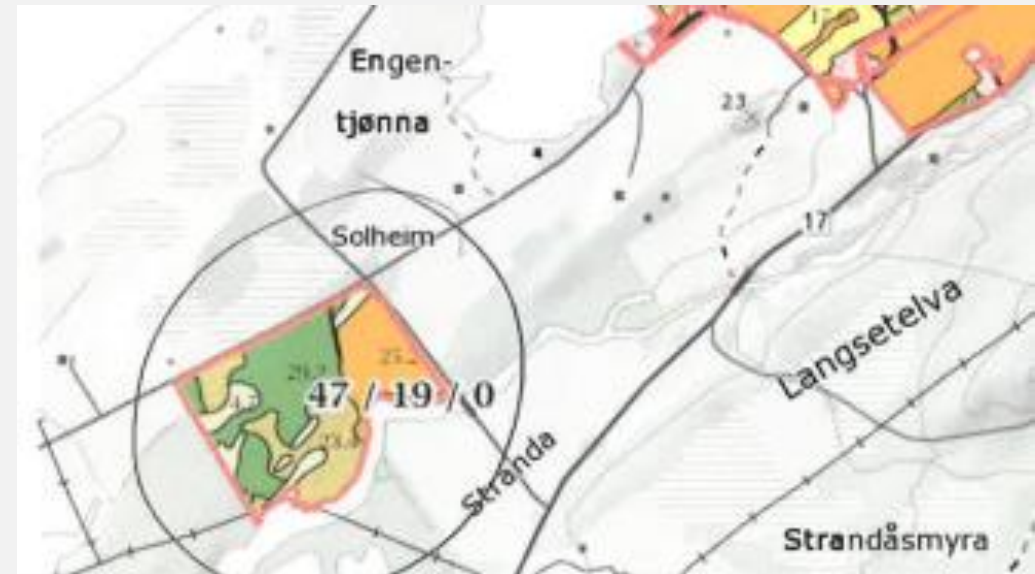
Statsforvalteren skal gis anledning til å uttale seg der nydyrkingen kan berøre vesentlige natur- og kulturlandskapsverdier.

Eksempel nydyrking

Kart som viser flyttlei (lyse- og mørkegule, grovmasket skravurer) og oppsamlingsområder (finnmasket skravur) i området. Omsøkte nydyrkingsareal er innringet med rød ring.

Kart som viser hvor det skal nydyrkes

Eksempel nydyrking (forts.)

- Søknad av 2015
- Areal som skal nydyrkes - 70 daa
- Uttalelse knyttet til reindrift
  - Hele halvøya fra Langsetvågen og sørover mot Ytterklubben er avmerket i reindrifkartet som oppsamlingsområde. Oppsamlingsområder er områder med naturlige avgrensninger hvor reinen samles midlertidig under innsamling til flytting, kalvemerking, skilling eller slakt. Kartet antyder også en flyttkorridor over mot Handnesøya.
  - Flyttlei vernet gjennom reindriftsloven
  - Eldre innsigelse i saken – avtale mellom kommune og reinbeitedistrikt om omlegging av flyttlei. Godkjent av departement. Uklart om kartet er oppdatert.
- Konklusjon reindrift:
  - Vi ber om at kommunen undersøker hvilke vilkår og avtaler som ble gjort den gangen mellom Områdestyret i Nordland, Landbruksdepartementet og reindriftnæringa. Med en nærmere beskrivelse av hvilke endringer som ble gjort den gang, og hvordan hensynene til reindriften eventuelt vil kunne ivaretas også ved oppdyrking, kan vi bedre uttale oss som regional reindriftsforvaltning. Vi ber derfor om å få tilsendt saken på ny høring, med utfyllende informasjon.

Eksempel nydyrking (forts.)

- Ny uttalelse i saken, også i 2015, etter kontakt med kommunen og reinbeitedistriktets leder.
  - Anbefaler kommunen å ikke tillate nydyrking. Kommunen bør få klarlagt hvilke avtaler som ble inngått med reindriftsnæringa tidligere, og hvorvidt dette er godkjent av Landbruks- og matdepartementet. Dernest bør endringene i arealbruken for reindriftsnæringa bli kartlagt slik at endringene kan oppdateres i reindriftskartet.
- Kommunalt vedtak:

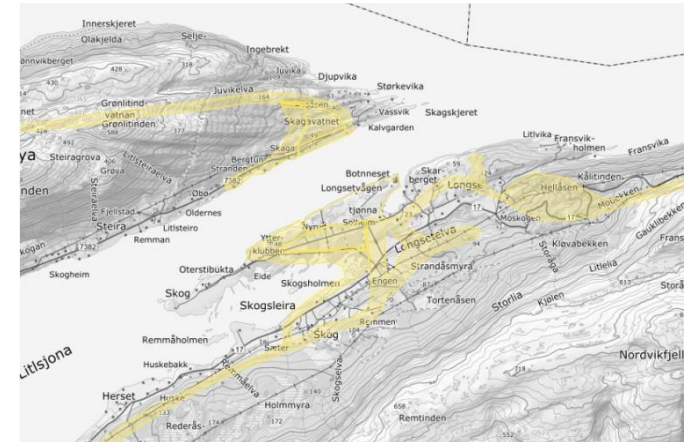
Det gis tillatelse til nydyrking av 70 dekar som omsøkt. I følge forskrift om nydyrking skal tiltaket konsekvensutredes.

  - Følgende merknader tatt inn i vedtaket, fra statsforvalteren:
    - Dersom opprinnelig flyttlei gjennom Botneset-Langsetvågen faktisk er stengt må kommunen snarest besørge at ny flyttlei kan brukes.
    - Vedtak om godkjenning av nydyrking bør omgjøres dersom nydyrkingen blir liggende i den omlagte traseen. I motsatt fall vil grunneier/driver måtte akseptere flytting over arealet som heller ikke kan stenges på noen måte som hindrer flytting med rein. Det er også sannsynlig at rein vil trekke inn på dyrket mark i forbindelse med bruk av oppsamlingsområdet.
    - Det vil bli gjennomført befaring sammen med Fylkesmannen og distriktet i løpet av sommeren.
- Konklusjon: Saken trekkes

Eksempel nydyrking - Ny søknad 2021

- Samme område, men 47 daa
- Viser til våre tidligere uttalelser og fraråder at det gis tillatelse.
  - Området er flyttlei og viktig beiteområde for rein.
  - Nydyrking her vil føre til konflikt med landbruket i området, frata reindriften viktige beiteområder og vanskeliggjøre flytting og samling av rein.
  - Reindriften ennå ikke oppdatert. Legger ved egen illustrasjon.
- Kommunens vedtak:
  - Formannskapet godkjenner tiltaket for nydyrking. Nærliggende parseller er oppdyrket og området er grøftet. Søker har behov for mere dyrket mark for driften av gården.

Varsel om mulig overprøving av vedtak

- Rådmannen innstilling i saken var at det ikke skulle gis samtykke med begrunnelse i at tiltaket bl.a kommer i konflikt med flyttlei og beiteområde for rein.
- Statsforvalterne kan ikke se at formannskapetets vedtak er begrunnet i henhold til forvaltningsloven.
- 2022: Inngås avtale mellom søker og reindriftsutøver. Avtalen går bl.a. ut på at at grunneier skal sikre at rein fritt og uhindret skal kunne forflytte seg over det oppdyrkede arealet i forbindelse med flytting/trekk av rein i området.
- På bakgrunn av dette overprøves ikke vedtak
- Mangler ennå tinglysning som heftelse på eiendommen, men dette følges opp.

Takk for oppmerksomheten!

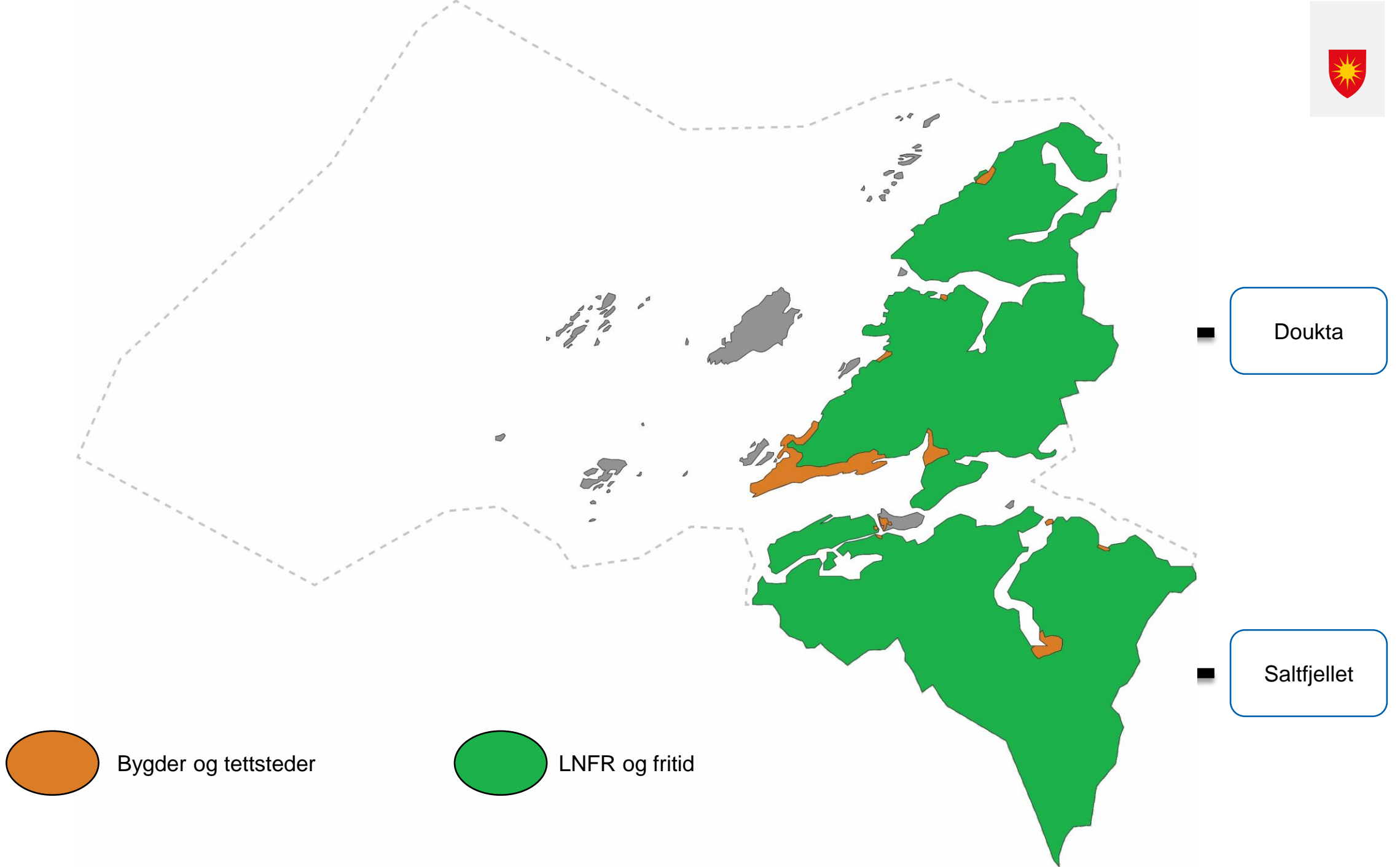

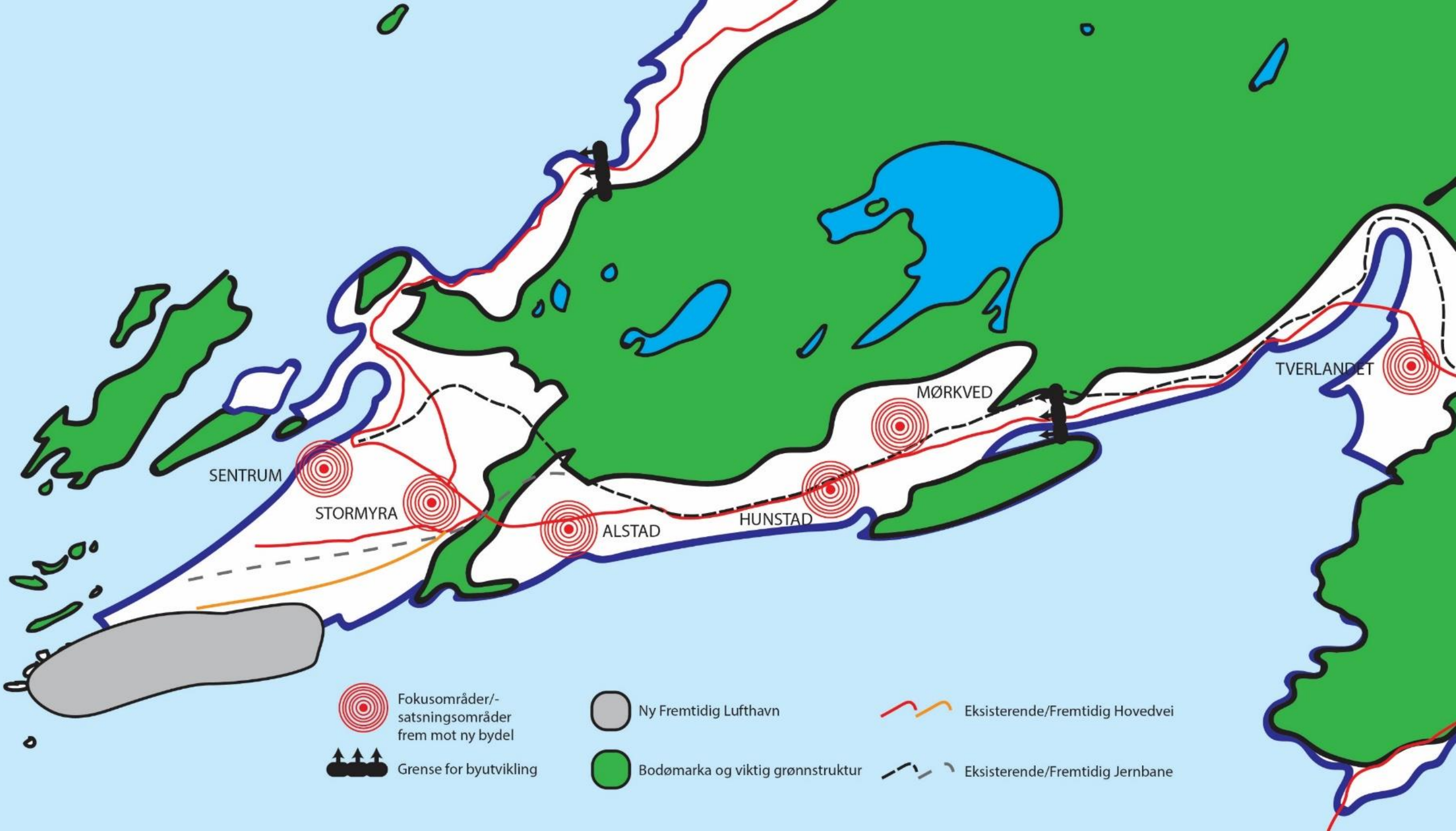
Reindrifftsseminar Rognan 5.10.2022

Ingvild Gabrielsen

Ivaretagelse av Reindrifftas interesser i arealplanlegging

 Fokusområder/
satsningsområder
frem mot ny bydel

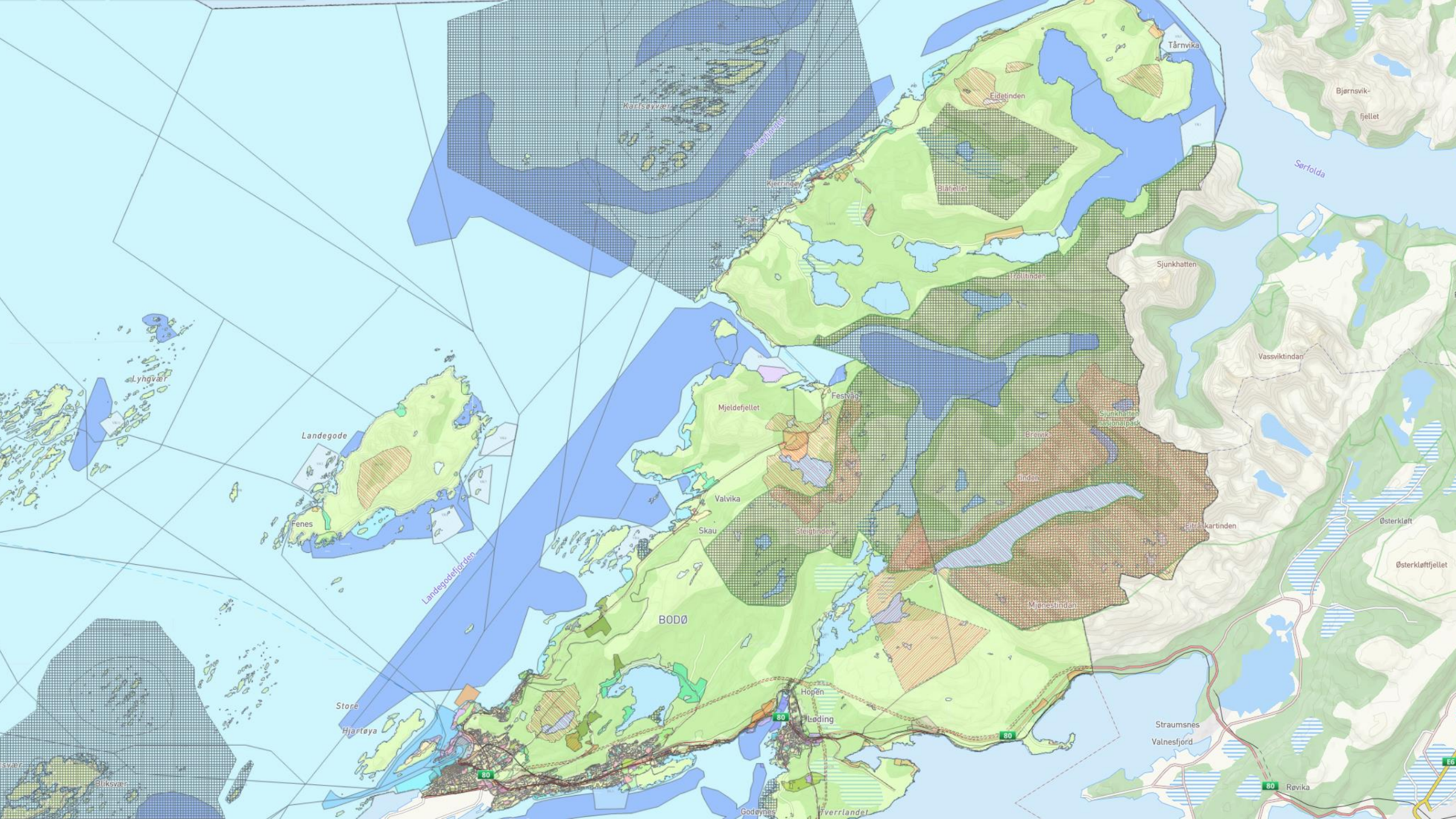
 Grense for byutvikling

 Ny Fremtidig Lufthavn

 Bodømarka og viktig grønnstruktur

 Eksisterende/Fremtidig Hovedvei

 Eksisterende/Fremtidig Jernbane

Tårnvika

Bjørnsvik-
fjellet

Sørfolda

Eidetinden

Blåfjellet

Kjerringvåg

Tråltinden

Sjunkhatten

Vassviktinden

Landegode

Fenes

Landegodefjorden

Mjøldfjellet

Festvåg

Valvika

Skau

Steigtinden

Bravik

Sjunkhatten
nasjonalpark

Inden

Eltraskartinden

Østerkløft

Østerkløftfjellet

BODØ

Mjønestinden

Store

Hjartøya

Hopen

Løding

Straumsnes

Valnesfjord

80

Revika

Godøynes

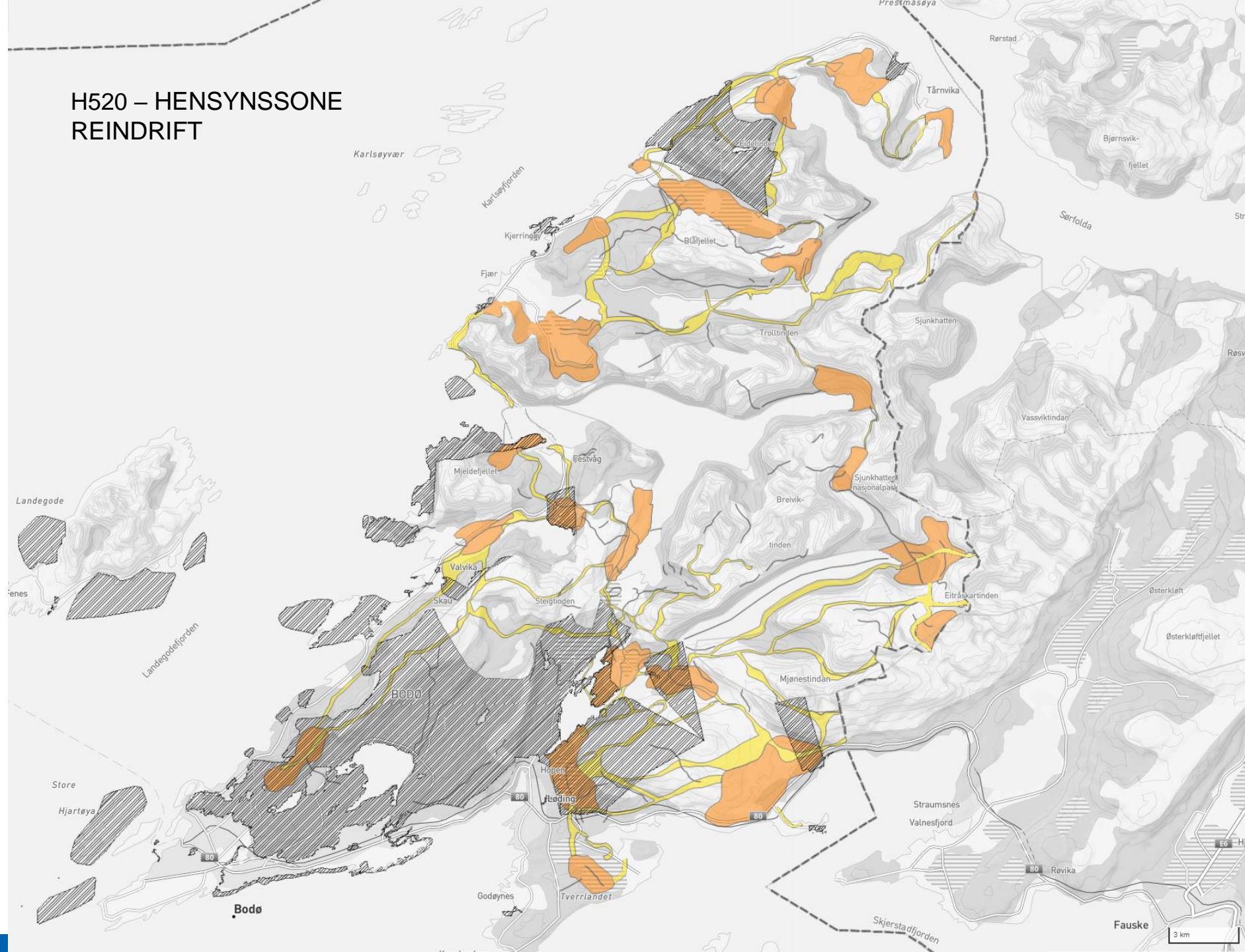
Ivverlandet

E6

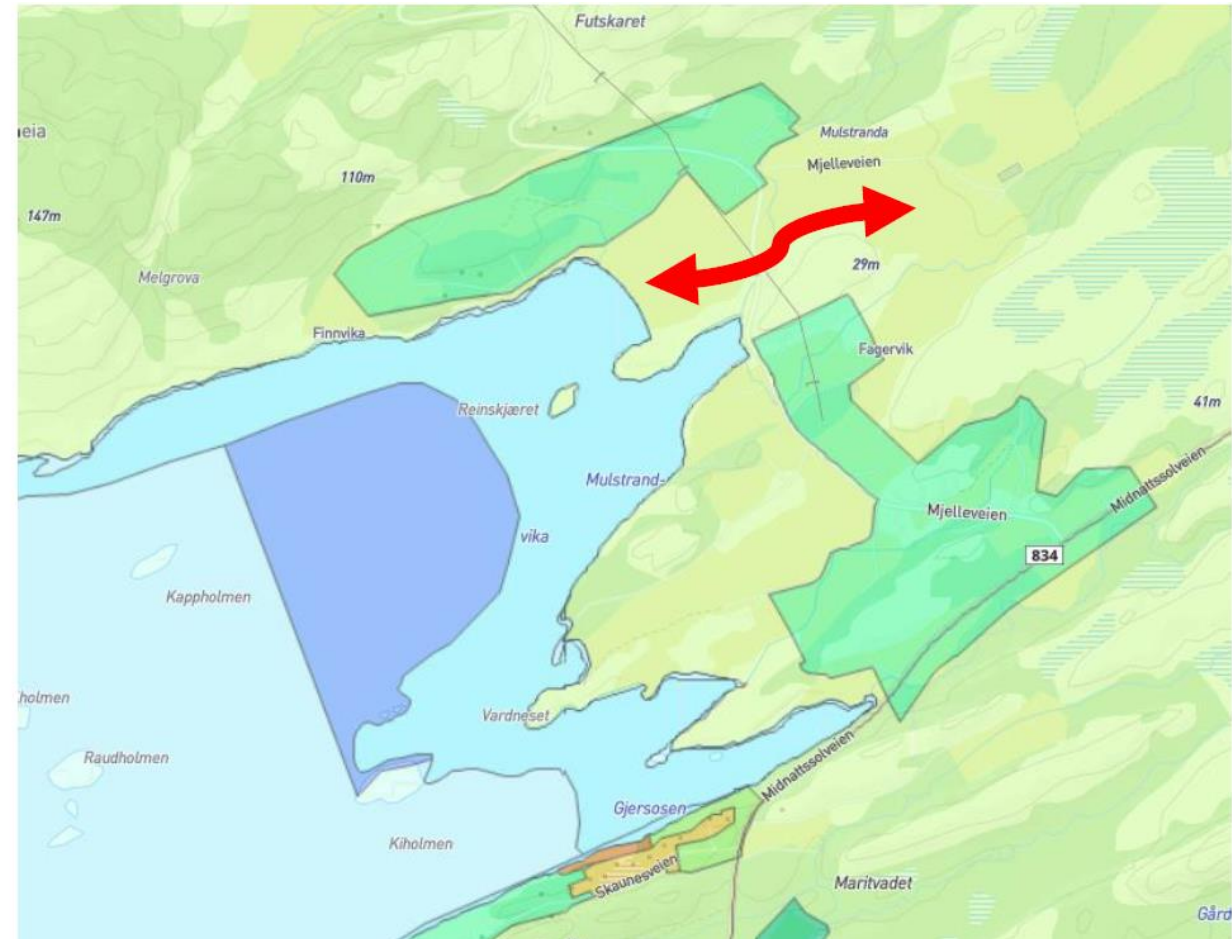
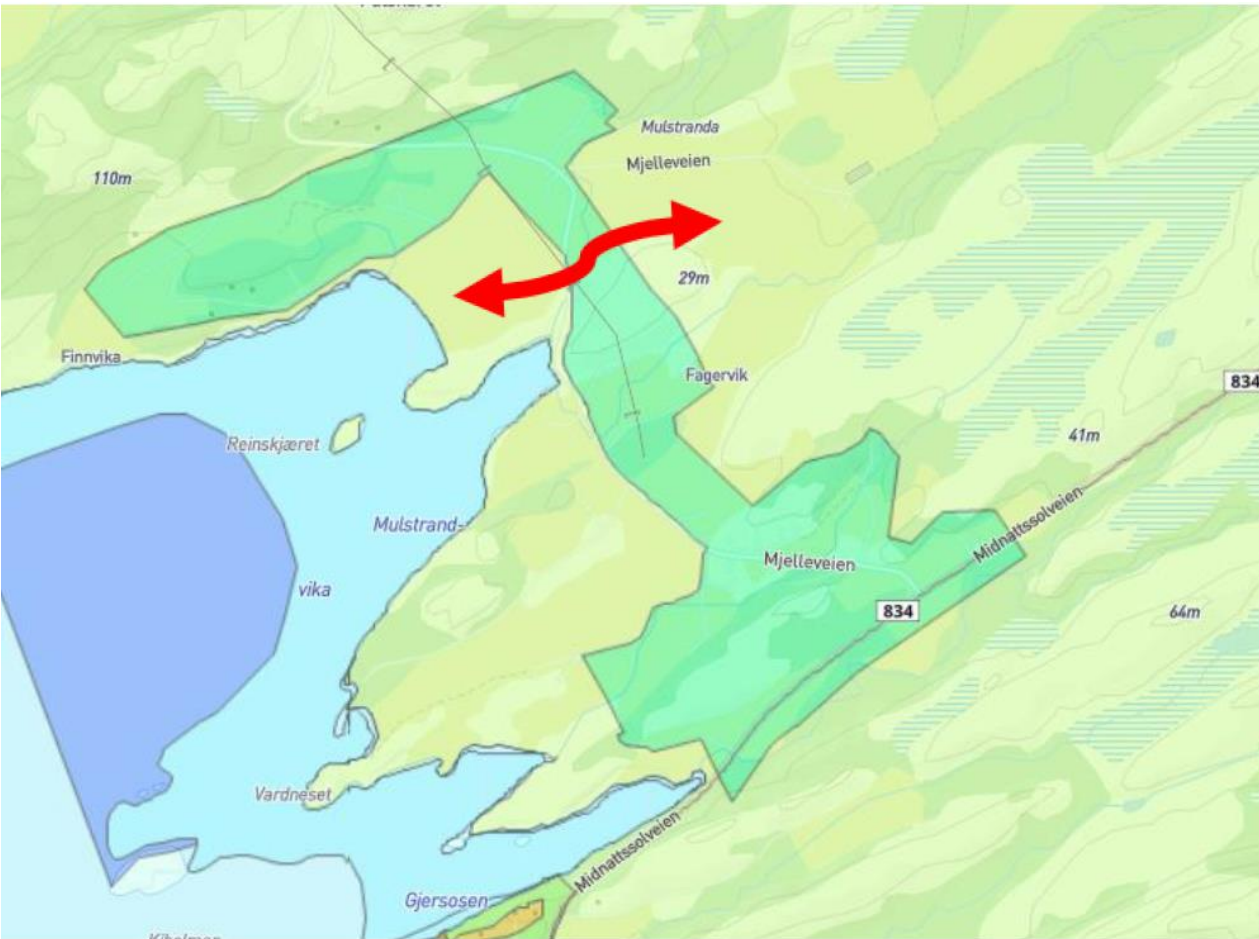
svær

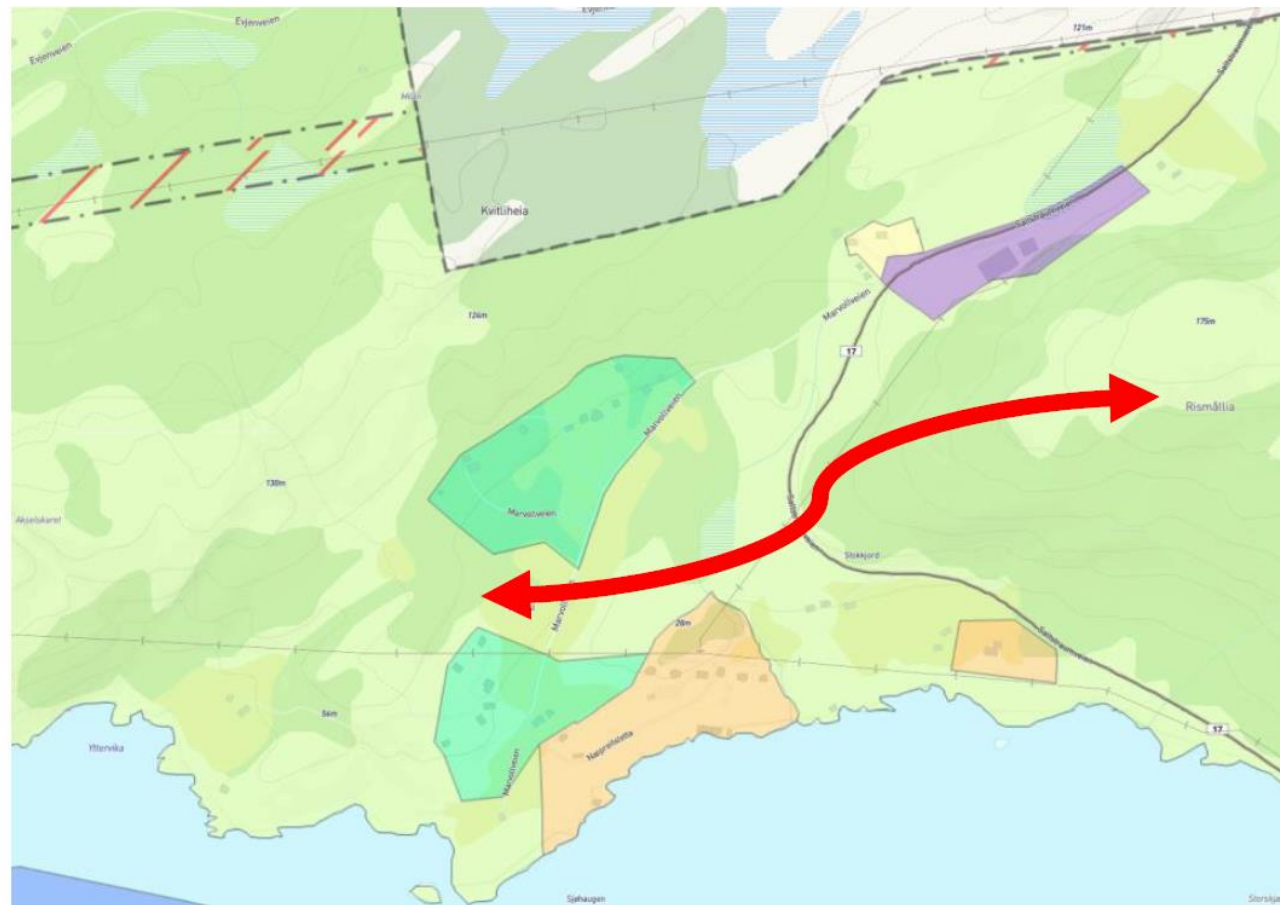
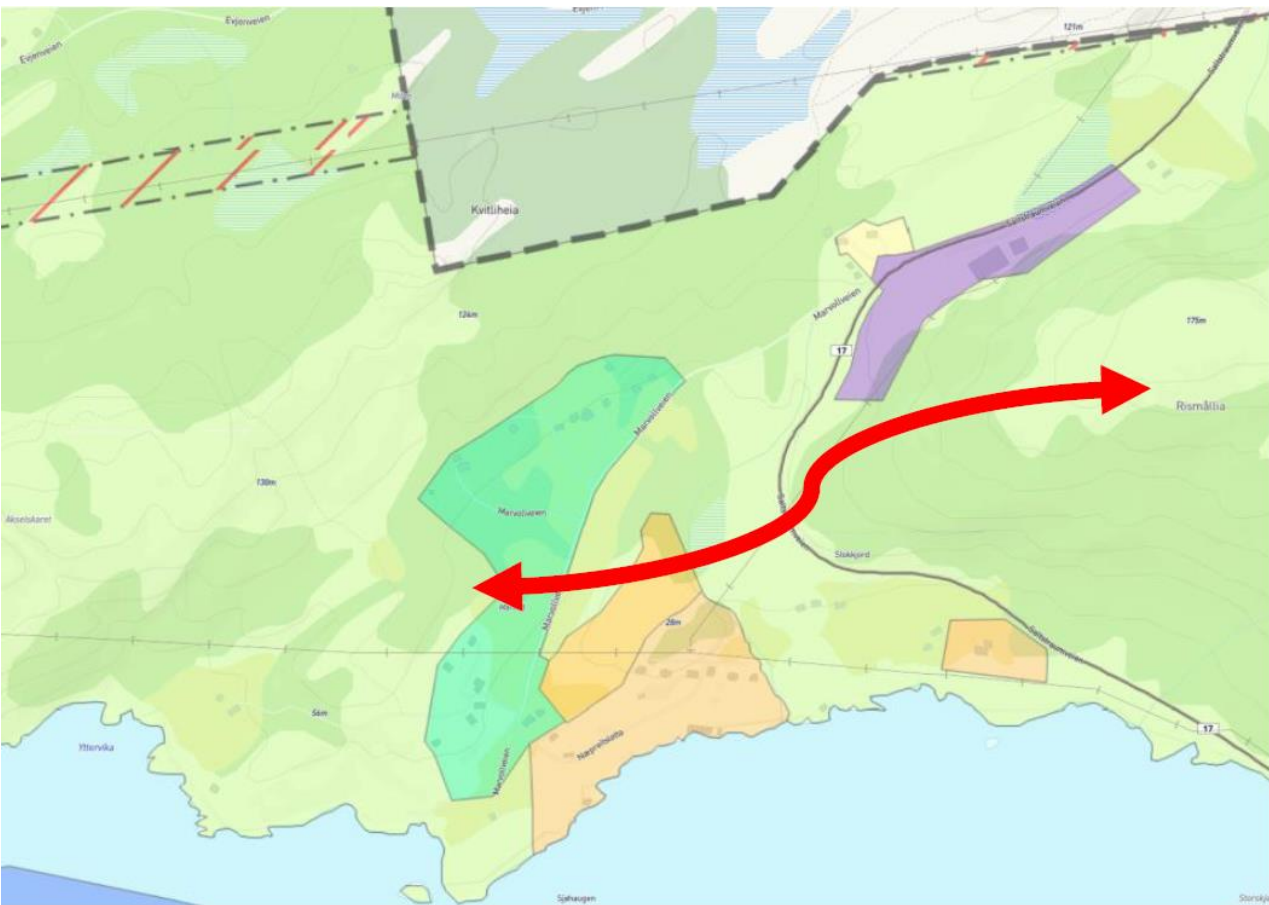
Bliksvær

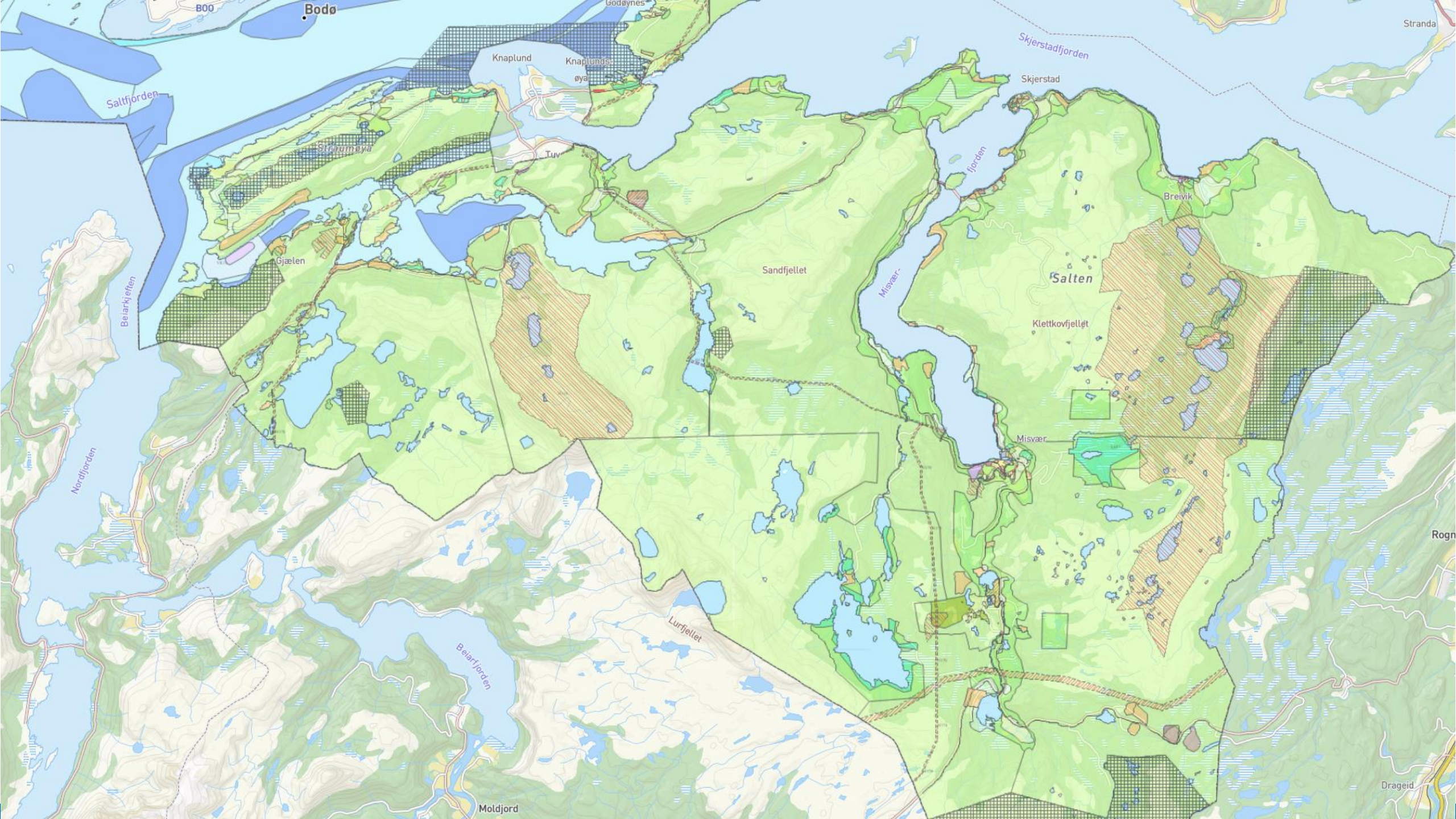
H520 – HENSYNSSSONE
REINDRIFT

Tilpasning – LNFR spredt fritidsbebyggelse

Bodo

800

Godøynes

Stranda

Skjerstadfjorden

Knaplund

Knaplund
øya

Skjerstad

Saltfjorden

Straumøya

Tuv

fjorden

Brevik

Gjælen

Sandfjellet

Salten

Bearkjeften

Klettkovfjellet

Nordfjorden

Misvær

Rogn

Bearfjorden

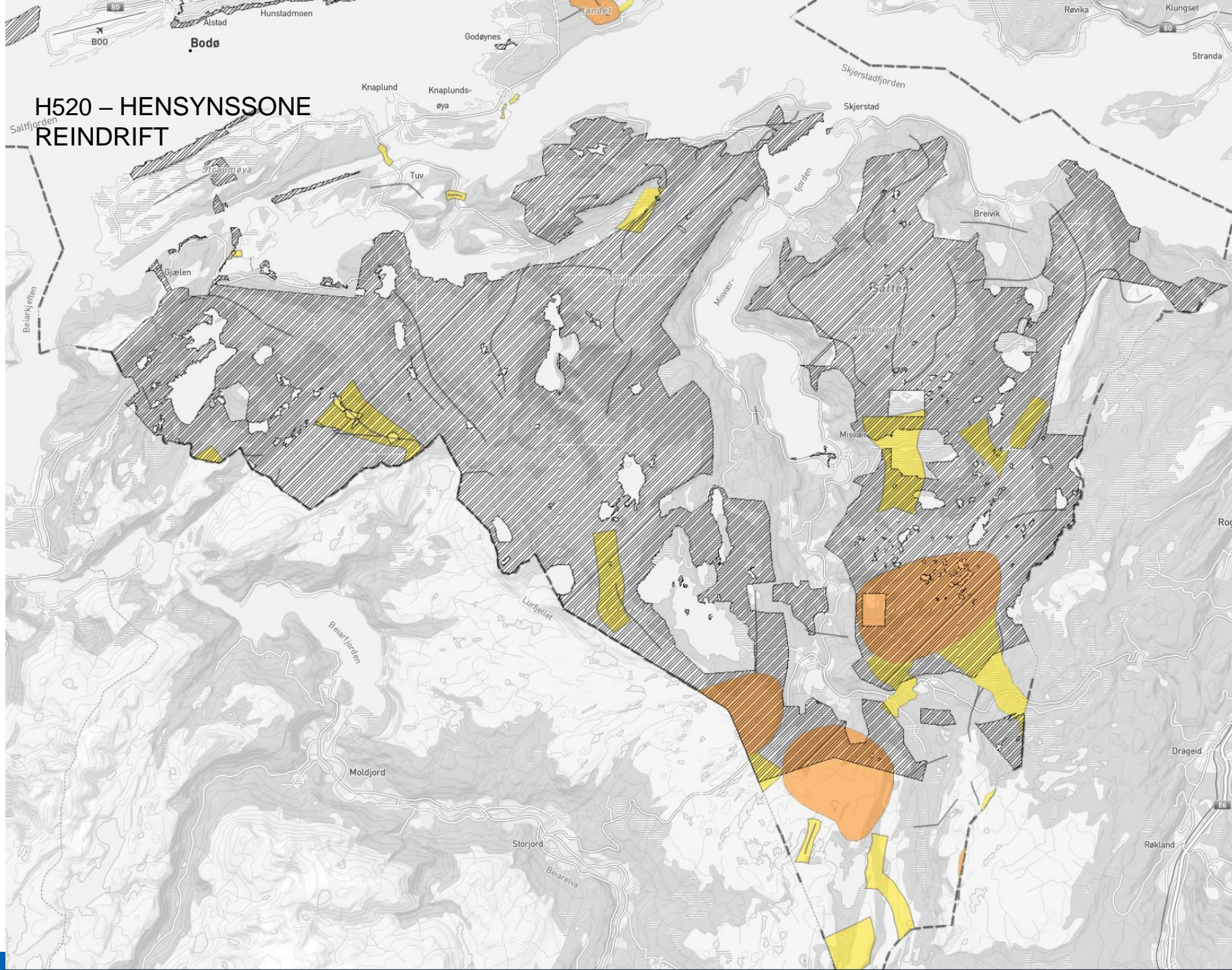
Lurfjellet

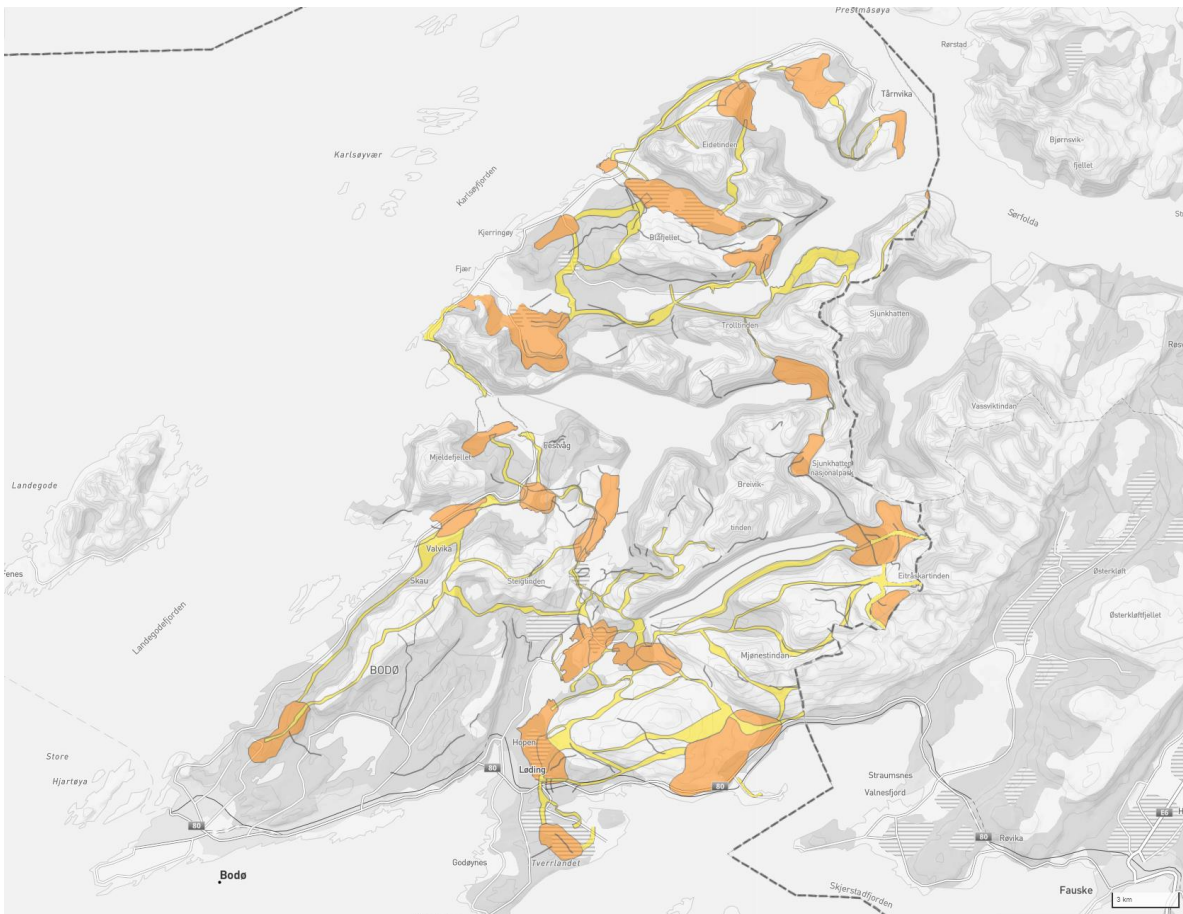
Moldjord

Drageid

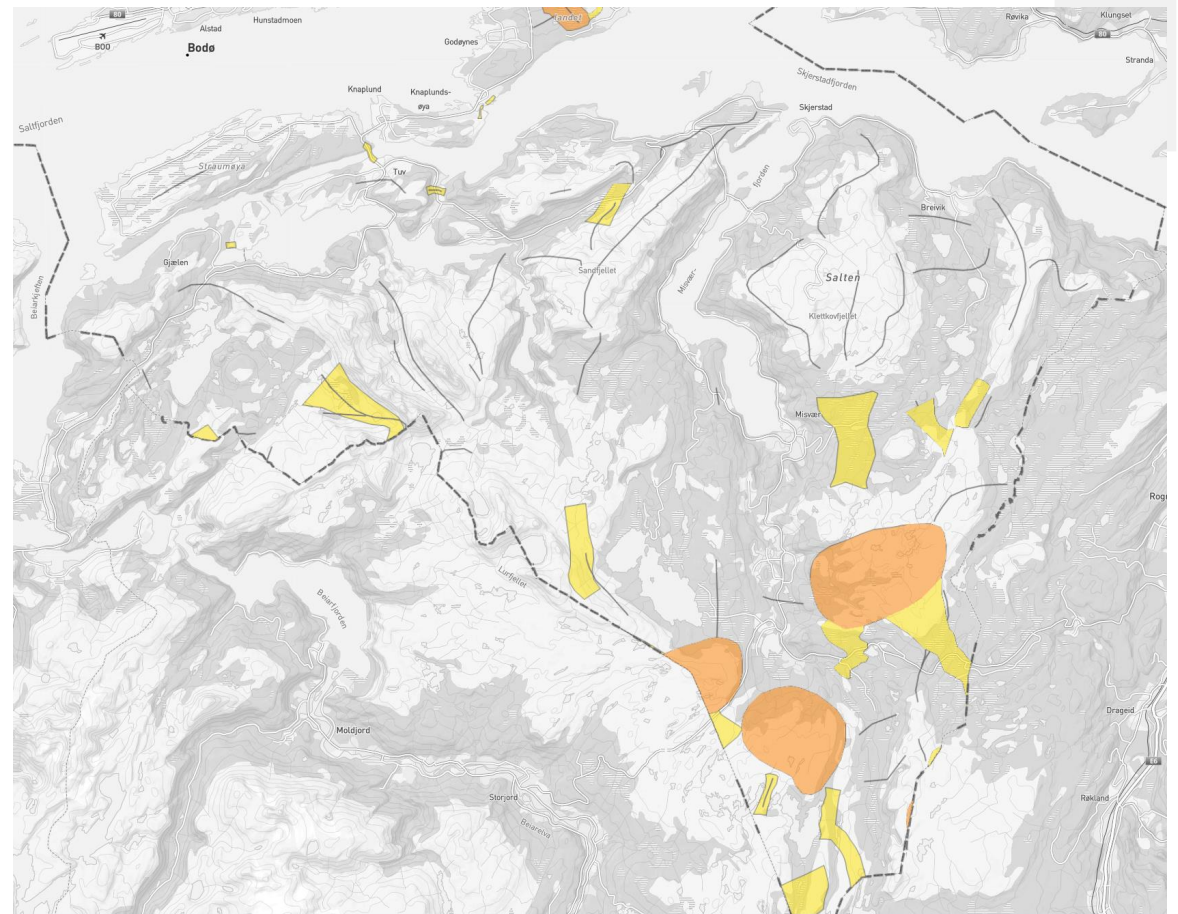

H520 – HENSYNSSONE REINDRIFT

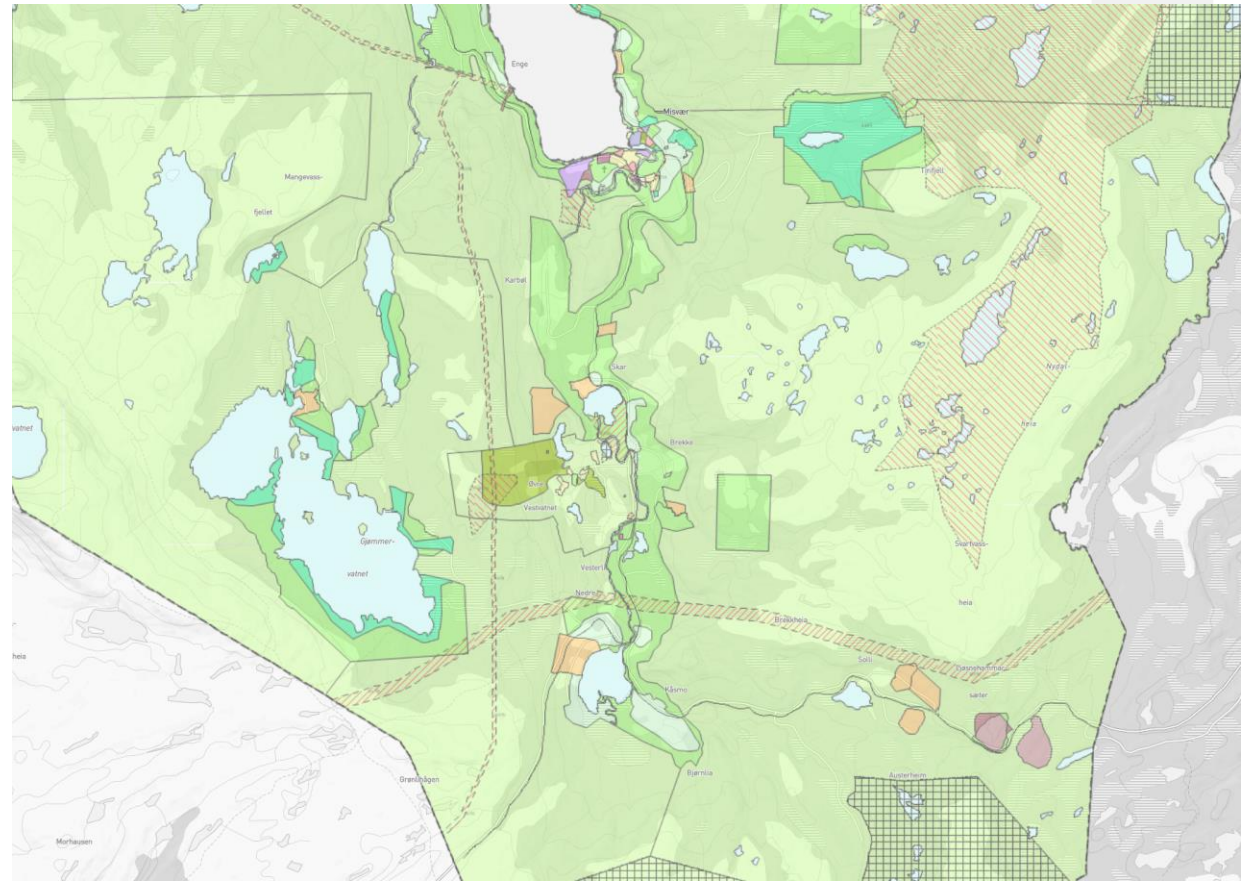
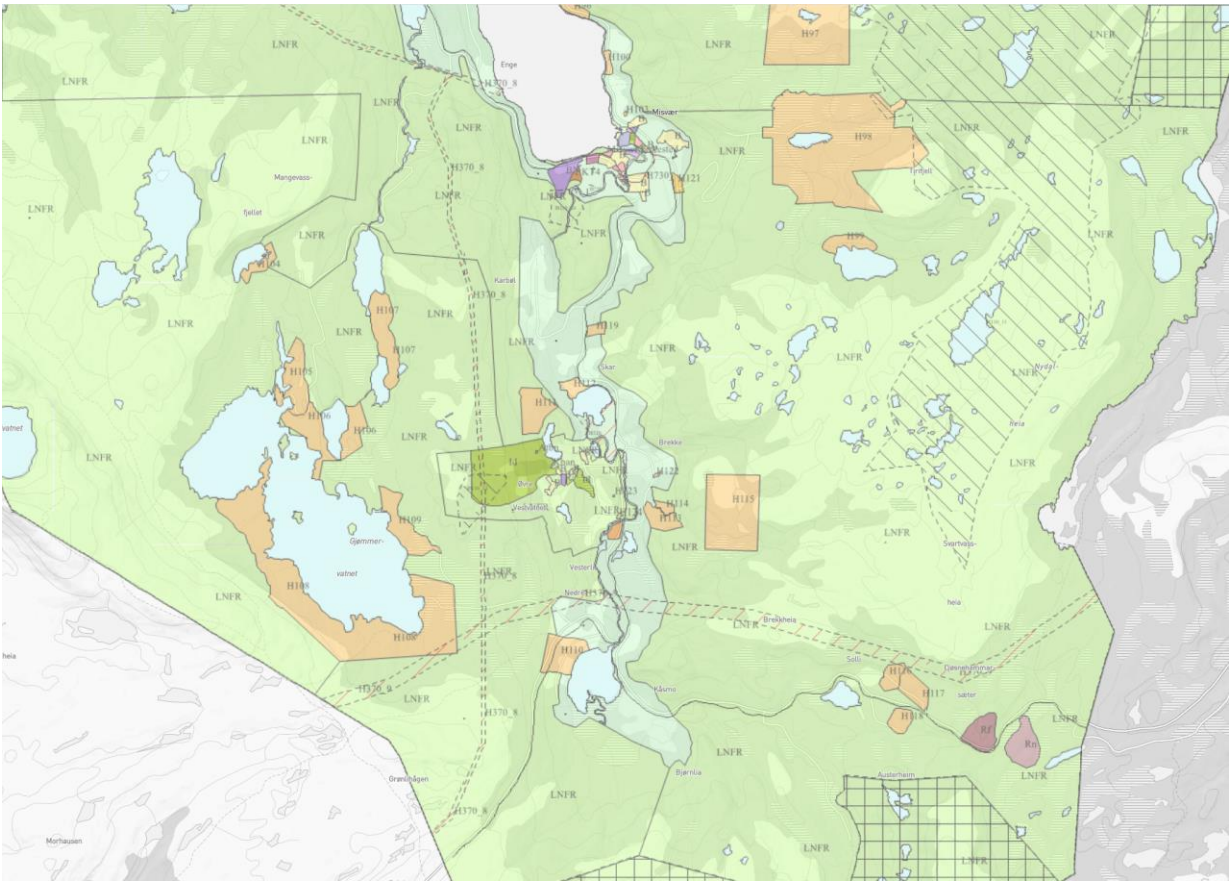

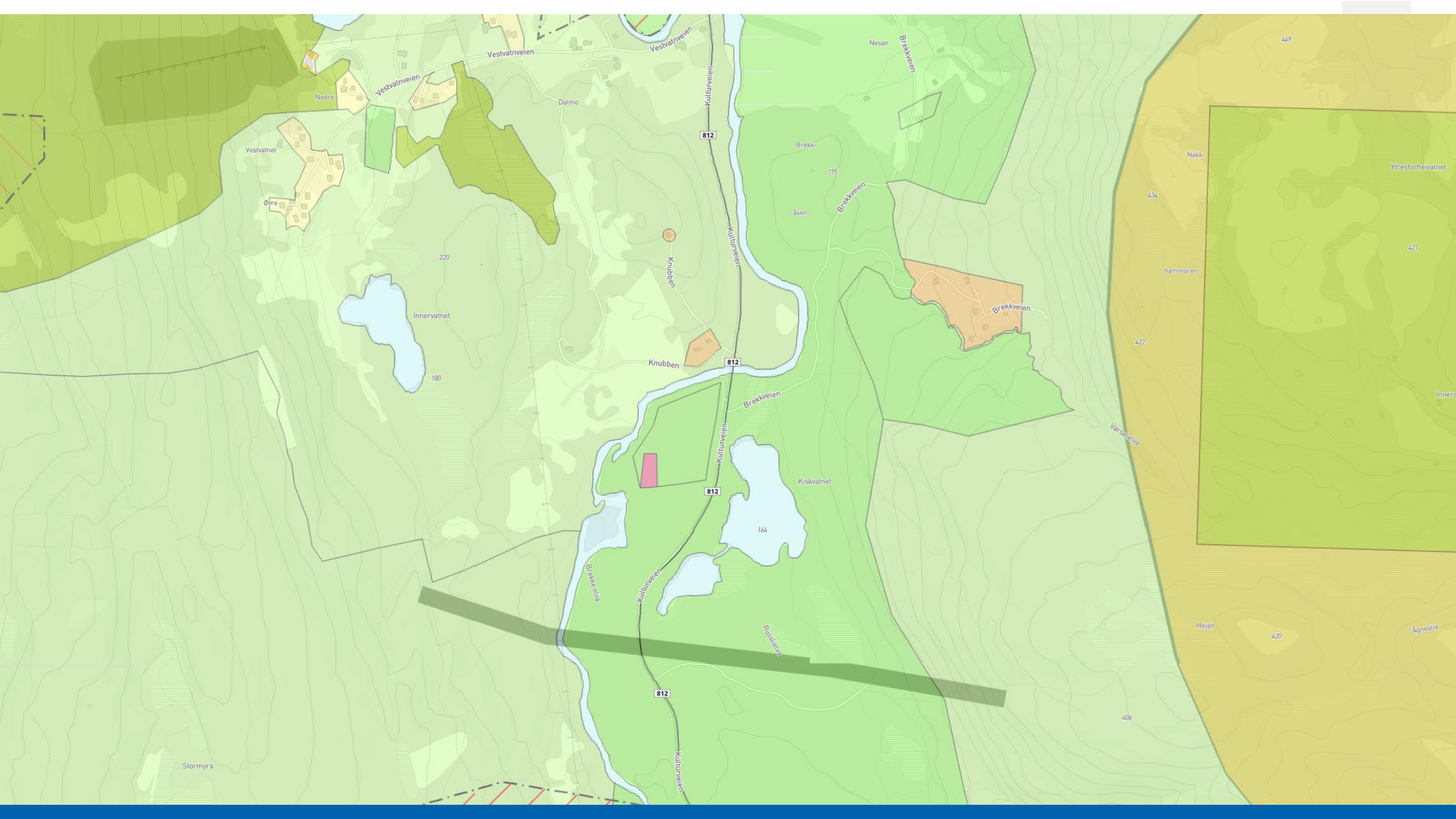

Nordsia - Duokta

Sørsia - Saltfjellet

Stormyra

Vestvatnet

Nedre

Vestvatnveien

Dalmo

Vestvatnveien

812

Kulturveien

812

812

812

Kulturveien

Nesan

Brekkeveien

Brekke

195

åsen

Brekkeveien

Brekkeveien

Knubben

Knubben

Brekkeveien

Kiskvatnet

164

Bankeelva

Kulturveien

Rusellva

Versetelva

Nakk-

449

424

hammaren

422

Yrestorheivatnet

421

Inners

Heian

420

Agneslia

406

Oppsummering

- Tidlig dialog viktig – oppstartsfasen eller før.
- Sette av tid – fysisk møte
- Jobbe med både kart og bestemmelser
- Ikke alt løses gjennom arealplan

